

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē

॥ aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ॥

daśarathasyājñayā sumantrēṇa śrīrāmalakṣmaṇayōḥ
sandēśasya śrāvaṇam

pratyāśvastō yadā rājā
mōhāt pratyāgatasmṛtiḥ ।
tadājuhāva taṃ sūtaṃ
rāmavṛttāntakāraṇāt ॥ 2.58.1 ॥

tadā sūtō mahārājaṃ
kṛtāñjalirupasthitaḥ ।
rāmamēvānuśōcantaṃ
duḥkhasōkasamanvitam ॥ 2.58.2 ॥

vṛddhaṃ paramasantaptaṃ
navagrahamiva dvipam ।
viniḥśvasantaṃ dhyāyanta -
masvasthamiva kuñjaram ॥ 2.58.3 ॥

rājā tu rajasā sūtaṃ
dhvastāṅgaṃ samupasthitam ।

aśrupūrṇamukhaṃ dīna -
muvāca paramārtavat || 2.58.4 ||

kva nu vatsyati dharmātmā
vrkṣamūlamupāśritaḥ |
sō'tyantasukhitaḥ sūta
kimaśiṣyati rāghavaḥ || 2.58.5 ||

duḥkhasyānucitō duḥkhaṃ
sumantra śayanōcitaḥ |
bhūmipālātmajō bhūmau
śētē kathamanāthavat || 2.58.6 ||

yaṃ yāntamanuyānti sma
padātirathakuñjarāḥ |
sa vatsyati kathaṃ rāmō
vijanaṃ vanamāśritaḥ || 2.58.7 ||

vyālairmṛgairācaritaṃ
kṛṣṇasarpaniṣēvitam |
kathaṃ kumārau vaidēhyā
sārdhaṃ vanamupāśritau || 2.58.8 ||

sukumāryā tapasvinyā
sumantra saha sītayā |
rājaputrau kathaṃ pādai -
ravaruhya rathād gatau || 2.58.9 ||

siddhārthaḥ khalu sūta tvaṃ
yēna drṣṭau mamātmajau |

vanāntaṃ praviśantau tā -

vaśvināviva mandaram || 2.58.10 ||

kimuvāca vacō rāmaḥ

kimuvāca ca lakṣmaṇaḥ |

sumantra vanamāsādyā

kimuvāca ca maithilī || 2.58.11 ||

āsitaṃ śayitaṃ bhuktaṃ

sūta rāmasya kīrtaya |

jīviṣyāmyayamētēna

yayātiriva sādhuṣu || 2.58.12 ||

iti sūtō narēndrēṇa

cōditaḥ sajjamānaya |

uvāca vācā rājānaṃ

sa bāṣpaparibaddhayā || 2.58.13 ||

abravīnmē mahārāja

dharmamēvānupālayan |

añjaliṃ rāghavaḥ kṛtvā

śirasābhipraṇamya ca || 2.58.14 ||

sūta madvacanāt tasya

tātasya viditātmanaḥ |

śirasā vandanīyasya

vandyau pāḍau mahātmanaḥ || 2.58.15 ||

sarvamantaḥpuraṃ vācyam

sūta madvacanāt tvayā |

ārōgyamaviśēṣēṇa

yathārhamabhivādanam || 2.58.16 ||

mātā ca mama kausalyā

kuśalaṃ cābhivādanam |

apramādaṃ ca vaktavyā

brūyāścaināmidam vacaḥ || 2.58.17 ||

dharmanityā yathākāla -

magnyagāraparā bhava |

dēvi dēvasya pādau ca

dēvavat paripālaya || 2.58.18 ||

abhimānaṃ ca mānaṃ ca

tyaktvā vartasva mātṛṣu |

anurājānamāryāṃ ca

kaikēyīmamba kāraya || 2.58.19 ||

kumārē bharatē vṛtti -

rvartitavyā ca rājavat |

apyajyēṣṭhā hi rājānō

rājadharmamanusmara || 2.58.20 ||

bharataḥ kuśalaṃ vācyō

vācyō madvacanēna ca |

sarvāsvēva yathānyāyaṃ

vṛttiṃ vartasva mātṛṣu || 2.58.21 ||

vaktavyaśca mahābāhu -

rikṣvākukulanandanah |

pitaraṃ yauvarājyasthō
rājyasthamanupālaya || 2.58.22 ||

atikrāntavayā rājā
mā smainaṃ vyaparōrudhaḥ |
kumārarājyē jīvasva
tasyaivājñāpravartanāt || 2.58.23 ||

abravīccāpi mām bhūyō
bhṛśamaśrūṇi vartayan |
mātēva mama mātā tē
draṣṭavyā putragardhinī || 2.58.24 ||

ityēvaṃ mām mahābāhu -
rbruvannēva mahāyaśāḥ |
rāmō rājīvapatrākṣō
bhṛśamaśrūṇyavartayat || 2.58.25 ||

lakṣmaṇastu susaṅkruddhō
niḥśvasan vākyamabravīt |
kēnāyamaparādhēna
rājaputrō vivāsitaḥ || 2.58.26 ||

rājñā tu khalu kaikēyyā
laghu cāśrutya śāsanam |
kṛtaṃ kāryamakāryaṃ vā
vayaṃ yēnābhipīḍitāḥ || 2.58.27 ||

yadi pravrajitō rāmō
lōbhakāraṇakāritam |

varadānanimittam vā
sarvathā duṣkṛtam kṛtam || 2.58.28 ||

idaṃ tāvad yathākāma -
mīśvarasya kṛtē kṛtam |
rāmasya tu parityāgē
na hētumupalakṣayē || 2.58.29 ||

asamīkṣya samārabdham
viruddham buddhilāghavāt |
janayiṣyati saṅkrōśam
rāghavasya vivāsanam || 2.58.30 ||

aham tāvanmahārājē
pitṛtvaṃ nōpalakṣayē |
bhrātā bhartā ca bandhuśca
pitā ca mama rāghavaḥ || 2.58.31 ||

sarvalōkapriyam tyaktvā
sarvalōkahitē ratam |
sarvalōkō'nurajyēta
katham cānēna karmaṇā || 2.58.32 ||

sarvaprajābhirāmaṃ hi
rāmaṃ pravrajya dhārmikam |
sarvalōkavirōdhēna
katham rājā bhaviṣyati || 2.58.33 ||

jānakī tu mahārāja
niḥśvasantī tapasvinī |

bhūtōpahatacittēva

viṣṭhitā vismṛtā sthitā || 2.58.34 ||

adr̥ṣṭapūrvavyasanā

rājaputrī yaśasvinī |

tēna duḥkhēna rudatī

naiva māṃ kiñcidabravīt || 2.58.35 ||

udvīkṣamāṇā bhartāraṃ

mukhēna pariśuṣyatā |

mumōca sahasā bāṣpaṃ

prayāntamupavīkṣya sā || 2.58.36 ||

tathaiva rāmō'srumukhaḥ kṛtāñjaliḥ

sthitō'bravīllakṣmaṇabāhupālitaḥ |

tathaiva sītā rudatī tapasvinī

nirīkṣatē rājarathaṃ तथाiva mām || 2.58.37 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē

ayōdhyākāṇḍē aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ||